

ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย The Political Trust of People towards Local Politicians in Loei Province

พระไกรสร สุมนโน (กันมา), สุรพล พรหมกุล, ชานชัย ฮวดศรี

Phra Kaison Sumano (Kanma), Suraphon Promgun, Chanchai Huadsri

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus

E-mail: khanwlang77@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย 2) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติตนตามหลักสัจจกัตถุ 4 ของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย 3) เพื่อเปรียบเทียบความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่น และ 4) เพื่อศึกษาแนวทางในการสร้างความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่น และตามความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติตนตามหลักสัจจกัตถุ 4 ของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มีจำนวน 400 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 คน เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ และวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ระดับการปฏิบัติตนตามหลักสัจจกัตถุ 4 ของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 3) ผลการเปรียบเทียบ พบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความไว้วางใจทางการเมือง ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความไว้วางใจทางการเมือง ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และตามความคิดเห็นของประชาชน พบว่าประชาชนมีความไว้วางใจทางการเมือง แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 4) แนวทางในการสร้างความไว้วางใจ พบว่าควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มากกว่าเดิม ควรแจกสิ่งของช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับเดือดร้อนเสมอ และต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ความไว้วางใจทางการเมือง, ประชาชน, นักการเมืองท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the level of the political trust of people towards the local politicians in Loei Province, 2) to study the level of opinion of the people towards the Four Sangahavatthu Dhammas (Bases of Social Solidarity) of the local politicians in Loei Province, 3) to compare the political trust of the people towards the local politicians and 4) to study the guideline to build the political trust of the people towards the local politicians based the people opinions towards the practice according to the Four Sangahavatthu Dhammas of the local politicians in Loei Province. There were 400 sample and 8 key informants in this research. The tools using in this research were the questionnaire and interview form. The obtained data were interpreted by the social sciences computer programme together with the content and context analysis. The research results were as follows: 1) The levels of the political trust of people towards the local politicians in Loei Province in overall and in the studied aspects were at a high level, 2) the levels the practice of the Four Sangahavatthu Dhammas of the local politicians in Loei Province in overall and in the studied aspects were at a high level, 3) the comparative results indicated that the people with difference in the level of their education had their political trust differently with the statistical significance level of 0.05 but those with differences in gender, age, status, occupation and monthly income had their political trust indifferently. According to the people opinions, the people is the political trust differently with the statistical significance level of 0.05 and 4) the guideline to build the political trust of the people is that more tourist attractions should be developed, giving items to help people who have been in need, should be constantly made and the politicians must continually participate in community and social development.

Keywords: Political Trust, People, Local Politician

1. บทนำ

หลักการกระจายอำนาจการปกครอง เกิดจากการที่รัฐส่วนกลาง มอบอำนาจปกครองบางส่วนให้แก่องค์กรอื่น ในการดำเนินงานตามความเหมาะสม ภายใต้กรอบของกฎหมาย และสามารถดำเนินกิจการในฐานะเป็นนิติบุคคล หลักการดังกล่าวสอดคล้องกับศุภวัฒนากร วงศ์ธนวสุ และคณะ กล่าวไว้ว่า นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 ประเทศไทย ได้จัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอน เพื่อการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า หน่วยงานภาครัฐส่วนกลาง จะต้องกระจายอำนาจในการวางแผน และการจัดบริการสาธารณะให้แก่ชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนท้องถิ่น สามารถจัดการแก้ไขปัญหาต่างๆได้ด้วยตนเอง และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ ต่างก็มีหน้าที่รับผิดชอบ และบทบาทในชีวิตประจำวันของประชาชนมากขึ้นกว่าช่วงระยะเวลาก่อนการกระจายอำนาจ (ศุภวัฒนากร วงศ์ธนวสุ และคณะ, 2557: 6) ดังนั้น โครงสร้างภายในของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 252 กำหนดโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ให้สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง ผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้ง หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น โดยทั้งสองส่วนมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี

โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดหน้าที่ของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้ตาม มาตรา 35/5 แห่งพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับข้อบัญญัติ และนโยบาย คำสั่ง อนุมัติ อนุญาต เกี่ยวกับราชการตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด แต่งตั้ง และถอดถอน รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ปรึกษานายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด วางระเบียบต่างๆ เพื่อให้การบริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และรักษาการ ตามข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่อื่น ตามที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ประกอบกับได้มีการออกพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ครอบคลุมการพัฒนาหลาย ๆ ด้านขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐาน งานส่งเสริมคุณภาพชีวิต การจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย การวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว การบริหารจัดการ

และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และงานด้านศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

จากที่กล่าวมาซึ่งสอดคล้องกับการแถลงนโยบายของนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย (นายธนาวุฒิ ทิมสุวรรณ) คือ นโยบายการพัฒนาด้านโครงสร้างขั้นพื้นฐาน นโยบายการพัฒนาด้านการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต นโยบายการพัฒนาด้านการส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว เพื่อพัฒนา และส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรม และการท่องเที่ยว นโยบายการพัฒนา ด้านศาสนา วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น และได้แนวนโยบายไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดเลย จึงส่งผลให้ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนมาแล้วถึง 4 สมัย และในวันที่ 20 ธันวาคม 2563 ก็ได้มีการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด 76 จังหวัด ผลปรากฏว่าการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลย (นายธนาวุฒิ ทิมสุวรรณ) ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้ดำรงตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลยเป็นสมัยที่ 5 ด้วยเหตุนี้เองการสร้าง ความไว้วางใจให้กับประชาชนในท้องถิ่นของตน เพื่อต้องการให้ตนเองได้รับการเลือกตั้งกลับมาอีกครั้งนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะว่า ถ้ารักษากฎหมายอันมาจกเดิมไว้ได้ก็จะทำให้ผู้ที่ลงเลือกตั้ง ได้รับการเลือกตั้งได้ง่ายขึ้นนั่นเอง กล่าวได้ว่า การตัดสินใจที่เกิดจากความไว้วางใจ จึงเป็นการเลือกผู้นำนั่นเอง ผู้นำจึงเป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามา หรือถูกเลือกเข้ามาโดยประชาชน และประชาชนจึงได้ยกให้เป็นผู้นำของกลุ่ม และสามารถนำกลุ่มไปในทางที่ต้องการได้ตามกฎกติกาของบ้านเมือง

ดังนั้น จากความเป็นมา และความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษา ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย เกี่ยวกับความไว้วางใจในการตัดสินใจเลือกผู้นำท้องถิ่น และที่มีความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้หลักการด้านนโยบายการทำงาน ด้านประสิทธิผลการทำงาน ด้านการสื่อสารทางการเมือง ด้านบุคลิกภาพ ในการสร้างความไว้วางใจทางการเมือง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย

3. เพื่อเปรียบเทียบความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล และตามความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติตนตามหลักสัจจกัณฑ์ 4 ของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย

4. เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลยและตามความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติตนตามหลักสัจจกัณฑ์ 4 ของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยเรื่อง ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย ผู้วิจัยมีขั้นตอนแบ่งกลุ่ม ดังนี้

1. วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดเลย มีจำนวน 641,707 คน (ที่ทำการปกครองจังหวัดเลย, 2561)

1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตจังหวัดเลย จำนวน 400 คน ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยมีวิธีการคำนวณตามสูตรของ Taro Yamane (สุรินทร์ นียมามงกูร, 2556: 181) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 ดังนี้

สูตร

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั้งหมด 641,707 คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

$$n = \frac{641,707}{1 + 641,707(0.05)^2}$$

$$n = \frac{641,707}{1+641,707(0.0025)}$$

$$n = \frac{641,707}{1,605.26}$$

$$n = 399.75$$

เพราะฉะนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 400 คน

2) การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (Sample) กลุ่มตัวอย่างได้มาจาก 400 คน ที่ได้จากสูตรของ Taro Yamane คือในจังหวัดเลยมี 14 อำเภอและมีจำนวนประชากรที่มีสิทธิ์เลือกตั้งจำนวน 641,707 คน ซึ่งจังหวัดเลยมีพื้นที่ขนาดใหญ่ ผู้วิจัยมีข้อจำกัดในด้านเวลาในการทำวิจัย จึงใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi stage random sampling) (สุรพล พรหมกุล, 2554: 86) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 แบ่งจังหวัดเลยออกเป็น 14 อำเภอ แบ่งเป็น 4 กลุ่ม โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster sampling) คือ

กลุ่มที่ 1 อำเภอเมืองเลย อำเภอภูเรือ อำเภอเชียงคาน อำเภอท่าลี่

กลุ่มที่ 2 อำเภอด่านซ้าย อำเภอภูกระดึง อำเภอปากชม อำเภอวังสะพุง

กลุ่มที่ 3 อำเภอนาแห้ว อำเภอนาดัง อำเภอภูหลวง

กลุ่มที่ 4 อำเภอเอราวัณ อำเภอหนองหิน อำเภอผาขาว

ขั้นที่ 2 สุ่มมากลุ่มละ 1 อำเภอโดยใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ได้ 4 อำเภอคือ อำเภอเมืองเลย อำเภอวังสะพุง อำเภอนาดัง อำเภอเอราวัณ

ขั้นที่ 3 เมื่อสุ่มได้ 4 อำเภอในจังหวัดเลย ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของจังหวัดโดยใช้การสุ่มแบบง่ายแล้ว สุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งอำเภอละ 100 คน ดังนั้นจึงได้กลุ่มตัวอย่างของจังหวัดเลยจำนวนเท่ากับ 400 คน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดเลย

ลำดับ	อำเภอในจังหวัดเลย	จำนวนประชากร
1	อำเภอเมืองเลย	100
2	อำเภอวังสะพุง	100
3	อำเภอนาดัง	100
4	อำเภอเอราวัณ	100
รวมจำนวนทั้งหมด 4 อำเภอ		400

2. วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ

ประชากรสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จำนวน 8 คน ได้แก่ อดีต ส.อบจ. 2 คน กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 2 คน นักวิชาการ/อาจารย์ 2 คน ประธานชุมชน 2 คน รวมจำนวน 8 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) กล่าวคือ ใช้การสุ่มแบบเจาะจงประชากร ที่มีตำแหน่งทางด้านการปกครอง ผู้นำชุมชน และนักวิชาการในพื้นที่ 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองเลย อำเภอวังสะพุง อำเภอนาด้วง และอำเภอเอราวัณ เป็นต้น

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview) ผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดของ “ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย” โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 6 ข้อ

2.2 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย ลักษณะ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ที่ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวนแบ่งออกเป็น 4 ด้าน มี 23 ข้อ ดังนี้ 1) ด้านนโยบายการทำงาน มี 5 ข้อ 2) ด้านประสิทธิผลการทำงาน มี 6 ข้อ 3) ด้านการสื่อสารทางการเมือง มี 4 ข้อ 4) ด้านบุคลิกภาพ มี 8 ข้อ

2.3 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติตนตามหลักสัจจกัณฑ์ 4 ของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย มีลักษณะ ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ที่ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวนแบ่งออกเป็น 4 ด้าน มี 26 ข้อ ดังนี้ 1) ด้านทาน มี 5 ข้อ 2) ด้านปิยวาจา มี 8 ข้อ 3) ด้านอหิงสา มี 6 ข้อ 4) ด้านสมานัตตता มี 7 ข้อ

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย ทั้ง 4 ด้าน และตามหลักสังคหวัตถุ 4 ทั้ง 4 ด้าน นำมาหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายความว่า ระดับพฤติกรรมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายความว่า ระดับพฤติกรรมเห็นมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายความว่า ระดับพฤติกรรมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายความว่า ระดับพฤติกรรมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายความว่า ระดับพฤติกรรมน้อยที่สุด

4. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 คน จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย ประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 มีอายุระหว่าง 26 – 35 ปี จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29 ได้สมรส จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 26.3 มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/ปวช. จำนวน 116 คน คิดเป็นร้อยละ 29 มีรายได้ต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย พบว่า ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อผู้บริหารเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สามลำดับแรก พบว่า ความไว้วางใจด้านประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.15$) รองลงมา คือ ความไว้วางใจด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 3.96$) และความไว้วางใจด้านนโยบายการทำงาน ($\bar{X} = 3.87$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารเมืองท้องถิ่นในจังหวัด

เลย ทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านทาน 2) ด้านปิยวาจา 3) ด้านอรรถจริยา 4) ด้านสมานัตตตา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย สามลำดับแรก พบว่า ด้านสมานัตตตา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.95$) รองลงมา คือ ด้านปิยวาจา ($\bar{X} = 3.79$) และด้านทาน ($\bar{X} = 3.71$) ตามลำดับ

4. ผลการเปรียบเทียบความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความไว้วางใจทางการเมือง ในภาพรวม แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความไว้วางใจทางการเมือง ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และตามความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย พบว่า ประชาชนมีความไว้วางใจทางการเมือง แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ผลการศึกษาแนวทางในการสร้างความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลยและตามความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย พบว่า ควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มากกว่าเดิม ควรแจกลสิ่งของช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนเสมอ และต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างต่อเนื่อง

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย” ได้ข้อสรุปที่มีประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

5.1 ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย พบว่า ระดับความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักการเมืองท้องถิ่น กล่าวคือนายกองการบริหารส่วนจังหวัดมีนโยบายในการพัฒนาจังหวัดที่ครอบคลุมทุก ๆ ด้าน แก้ปัญหาได้ถูกจุดที่ประชาชนต้องการ และนโยบายเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน และนโยบายนั้นก็ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างดี สามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาอาชีพให้กับเกษตรกรแบบมีส่วนร่วมตลอดจนทำการเชื่อมถนนหนทางระหว่างตำบลให้สะดวก มีการสื่อสารกับประชาชนแบบกัลยาณมิตร และมีความรู้ความสามารถในความเป็นผู้นำเพื่อเป็นแบบอย่างให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและประชาชน มีความเรียบง่าย เป็นกันเองต่อประชาชน มีคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติงาน และในวันที่ 20 ธันวาคม 2563 เป็นการ

เลือกตั้งท้องถิ่น (อบจ.) ซึ่งนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย (นายธนาวุฒิ ทิมสุวรรณ) ก็ได้รับเลือกให้เป็นนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลยสมัยที่ 5 ดังนั้น แสดงให้เห็นว่า นักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลยสามารถสร้างความไว้วางใจทางการเมืองได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพบุลย์ สุขเจตณี และคณะ (2563: 234-235) ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนันทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัณสุรีย์ มณีมาศ (2562: บทคัดย่อ)

ได้วิจัยเรื่อง “ความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้: กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส” ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้: กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5.2 ระดับความคิดเห็นของประชาชนชนที่มีต่อการปฏิบัติตนตามหลักสังคหัตถ์ 4 ของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย พบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนชนที่มีต่อการปฏิบัติตนตามหลักสังคหัตถ์ 4 ของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาชุมชนและสังคม แจกสิ่งของช่วยเหลือประชาชนเมื่อได้รับความเดือดร้อน ให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่ทางชุมชนและสังคมจัดขึ้น พุดจาด้วยความจริงใจ พุดจาด้วยคำสุภาพ พุดแนะนำให้ความรู้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน มีการให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ส่งเสริมกิจกรรมโครงการต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน ประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น เช่น ร่วมงานสำคัญทางศาสนา กับประชาชน ร่วมกิจกรรมสาธารณะ เป็นต้น และการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ได้บังคับบัญชาและประชาชน ปฏิบัติตนต่อประชาชนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันในชุมชนและสังคม แสดงให้เห็นว่า นักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย มีการปฏิบัติตนตามหลักสังคหัตถ์ 4 ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุนทร ธมมวโร (บุญคง) (2560: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง” ผลการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัด ระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูประกาศธรรมาภิรักษ์ (จันเชียด) (2561: บทคัดย่อ)

ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1” ผลวิจัยพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

5.3 เปรียบเทียบความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย

เปรียบเทียบความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 27 ความว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครอง ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ไม่ได้เลือกปฏิบัติต่อบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาฝึกอบรมมีความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำได้ ดังนั้น จึงไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงต่างก็มีความไว้วางใจทางการเมืองที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเตชินท์ สิทธาภิภู (ผกา) (2554: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมืองจังหวัดมุกดาหาร ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัณสุรีย์ มณีมาศ (2562: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “ความเชื่อถือไว้วางใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้: กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับความเชื่อถือไว้วางใจที่ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ พวงทอง (2559: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพการเป็นกรรมการหมู่บ้านต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผล ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเตชินท์ สิทธาภิภู (ผกา) (2554: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการให้บริการของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร” ผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิผลการให้บริการแก่ประชาชนของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน มีทัศนคติในประสิทธิผล การให้บริการแก่ประชาชนของเทศบาลตำบลดงเย็น อำเภอเมืองจังหวัดมุกดาหาร ไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัลกร บุญศรี

(2557: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “สื่อที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง: กรณีศึกษา การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองเวทีราชดำเนินในปี 2556” ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะประชากรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะรับข่าวสารทางการเมืองแตกต่างกัน

5.4 เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของนักรการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย จำแนกตามหลักสังคหวัตถุ 4

ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ต่างกัน มีความไว้วางใจทางการเมือง แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักรการเมืองท้องถิ่นได้ปฏิบัติตนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในด้านทาน ด้านปิยวาจา ด้านอติจริยา และด้านสมานัตตตา โดยมีการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาชุมชนและสังคม แจกสิ่งของช่วยเหลือประชาชนเมื่อได้รับความเดือดร้อนจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม เป็นต้น ไม่พูดจาเอาใจเปรียบประชาชน พูดจาด้วยความจริงใจ พูดจาด้วยคำสุภาพ พูดแนะนำให้ความรู้เป็นประโยชน์แก่ประชาชน มีการให้ความอนุเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ส่งเสริมกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน และมีการปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ได้บังคับบัญชาและประชาชน ปฏิบัติตนต่อประชาชนอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ยึดหลักความถูกต้องเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันในชุมชนและสังคม ต่อประชาชนที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูประภัสร์ธรรมาภิรักษ์ (จันเชียด) (2561: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิเขต 1” ผลวิจัยพบว่า เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ จำแนกตามวุฒิการศึกษา และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กริธา คงพยัคฆ์ และคณะ (2563: 30-31) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอนวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช” ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณะประชาชนที่มีเพศต่างกัน โดยผลการวิจัยพบว่า ไม่แตกต่าง

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดเลยควรมีนโยบายในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มากกว่าเดิม

2. องค์การบริหารส่วนจังหวัดเลยควรยกระดับนโยบายที่ช่วยแก้ปัญหาในปัจจุบัน เช่น ยกย่องการรักษาต่อกระจกตาฟรี, ยกย่อง อสม. จัดหาเครื่องมือมอบให้กับชุมชน, ลานกีฬาประจำหมู่บ้าน และรถเกี่ยวข้าวประจำตำบลทุกพื้นที่ในจังหวัดเลย

3. องค์การบริหารส่วนจังหวัดเลยควรนำหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา มาสอดแทรกหรือประยุกต์ในการจัดทำนโยบาย

6.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเรื่อง ความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดเลย เพื่อหาค่าระดับ และเปรียบเทียบ

2. ควรศึกษาการประยุกต์ใช้หลักธรรมอื่น เช่น สาราณียธรรม 6 เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรีธา คงพยัคฆ์ และคณะ. (2563). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุธรรมในการให้บริการสาธารณสุขของเทศบาลตำบลจันดี อำเภอฉวาง จังหวัดนครศรีธรรมราช. **วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ**, 5(1), 30-31.
- ที่ทำการปกครองจังหวัดเลย (2561). **ข้อมูลทั่วไปจังหวัด**. จังหวัดเลย. <https://ww2.loei.go.th/content/general> (12 กันยายน 2563).
- ธวัชกร บุญศรี. (2557). สื่อที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง: กรณีศึกษา การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมืองเวทีราชดำเนินในปี 2556. **ปริญญาานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พระสุนทร ธมมวโร (บุญคง). (2560). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาเตชินท์ สิทธิภาณี (ผากา). (2554). ประสิทธิภาพการให้บริการของเทศบาลตำบลงเย็น อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์)**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูประกาศัตร์ธรรมาภิรักษ์ (จันเอียด). (2561). การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา)**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ไพบุลย์ สุขเจตน์ และคณะ. (2563). การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองระดับท้องถิ่นในจังหวัดนนทบุรี. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*. 7(10), 234-235.
- มัมสุรีย์ มณีมาศ. (2562). ความเชื่อไว้วางใจของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของหน่วยงานภาครัฐในสังคมพหุวัฒนธรรมชายแดนใต้: กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส. *สารนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วิไลวรรณ พ่วงทอง. (2559). ประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลทับใต้ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวิสุ และคณะ. (2557). การปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นตามกระบวนการทัศน์แห่งการบริหารกิจการสาธารณะแนวใหม่. *ขอนแก่น: คลังน่านาวิทยา*.
- สุรพล พรหมกุล. (2554). *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์*. โอเดียนสโตร์: กรุงเทพมหานคร.
- สุรินทร์ นียมมางกูร. *ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.